

Zihņa

Wisu semju proleta-
reeschi saweenojatees!

Kreewijas soz. dem.
strahdneeku partija.

№ 20.

Sozialdemokratisks deenas laikraksts.

Peterpili, peektdēn, 31. (13.) martā 1917. g.

Monarkija kritusi! Lai dsihwo satwersmes sapulze!

Lai dsihwo demokratiska republika!

"Burgfrieden".

(„Pilsonu meers“).

Par scho „Burgfrieden“ daudis ir rakstis un daudis ir runats. Nestaitami spairi famaigu ir isgahsti us wahzu strahdneeku galwam. Wini esot teee, kam esot pawisam zitadi uslati un zitabas teeksmes, neta zitu semju strahdneekem. Zitu semju strahdneeki wedot schkiru zihnu. Turpretim wahzu strahdneeki esot opd ar sawas walsts burshuajiju un pahrejām schkiram, stahwot par schkiru harmoniju, pilsonisko meeru. Sawā finā jau tas teesa, teesa tiktahl, zil wispahw Bahzija soziodemokrattija nolikumū sem burshuajijas eespaida, taujas waditees no imperialistiskem politikeem. Bet strahdneeziba wisumā, lai tas buhtu tur buhdams — Franzijsā waj Austrijsā, Anglija waj Bahzija — nefur un nelad naw gahjuš kopā ar pahrejām schkiram nolēdšot sawas schkiras intereeses. Teeksmes pehz pilsonu meera, schkiru harmonijas, naw eedšintās, naw arī neishbegami faistitas ar weenas waj otras walsts šaimneezijā un politisko stahwollī. Schis teeksmes ir sinamu grubtu pahrejoschu laikumetu raditas. Tahds laikmets bij un paleel pa datai arī wehl tagad pafaulēs larsch. Kara šahlumā wifās walstis is sozialisitu widus pazetas balstis par to, ka strahdneekem kopā ar zitu schkiru lozjelteem jāferas pee eerošcheem un jāeet larā pret sawas tehnijas eenaidneekem. Tai pašā laikā wina aizinaja strahdneetus nestreitot, atteiktees no sawu šaimneezijā un politisko prašbu usstahdšichanas, apmeerinotees ar maju darba algu, strahdat til garas stundas, zil wehlas to fabriku administracija, atdot fabrikas twehpeem, putelkeem sawas feewas un behrnus, aizinaja apmeerinatees un neprotestet pret gandrihji wifu darba aisharšibas likumu atzelschānu, ja ne formali, tad wismaf, dšihwes teeschamibā. Wini prašja wisu spehtu un lihdsli apweenoschānu zihnā pret ahrejo eenaidneeku.

tu. Prašja wini eescheju meeru, pilnigu strahdneeku schkiras padoschānos burshuajijai, pilnigu tagadejās kuhribas atšichānu — pilsonu meeru, lai totees šchirgā westu karu us ahreeni. To šudinaja wahzu un austreeschu soziodemokrattija: Scheidemanns, Adlers, Südekums u. z., Belzija — sozialisiti — ministrs Wanderswilde, Franzija — ministrs Geds, Semba un agrarais antimilitarists Erwe. Tāpat tas bija zitas walstis. Breesch Kreewijas scho lomu spehleja wezu wezee darbineeki: Plechanows, Potresows, Maslows, Ateksinskis un wehl leels nestaitams legions dāschadu wirseenu sozialisitu.

Scho deenas „waronu“ wifās jemēs ihpachji kara šahlumā, bija toti daudis. Bet titai negin lamdeht, wifur un weenmeh urstihit tilai wahzu soziodemokrattiem, pahrejos jektot waj debests. Tas ir tilpat, kā parunā par leeleem un maqem jagteem. Kad no'og mafais, tad wina fer un uskar, bet kad no'og leelais, tad titai wehl usflawē un no'auz par „malazi“. Bet kad jau nu wehl bija wezā labrtiba, bija spaidi no weenas un otras pušes, — tad wehl tas bij isflaidrojams, bet to lai šakam mehš, tad Kreewija rewoluzija, tad mehš latrā laikrakstā kledšam, lai Walar Eiropa nem no mums peemehru un tani pašā laikā atkalamees šehgt meeru bei šabeedroto peekrišchānas kut arī us wislabateem noteikumem? Ko lai šakam par to, ka tagad, kur mehš stahstam, ka esam atswabinajusches no wifsem aishpreedumeem, no wisām wascham, kur mums wajadsetu teescham eet wifās zilwezes atswabinajuschānas kustības preelšgalā — taini tagad mehš šakam eet wischahusmigalo pilsonu meera zeku. Mehš baidamees no latras usstahdšichānas, no latras prašbas usstahdšichānas, kura waretu weenam waj otram nepatikt. Teeksmes pehz pilsoniskā meera, pehz atteikschānas no latras eeschejas šladšichānas, pehz latras rewoluzionaras darbības litwibe-

šchānas aug ar latru deenu. Ar latru deenu peeaug balstis, kas sawz pehz pilnigās wisu nodoschānas kara mehru šahneegschānai. To lašam latrā laikraksta numurā, latrā šaldatu resoluzija latrā pogaidu waldibas pašiojumā. „Rewoluzionara“ Kreewija pahwehščas imperialistiskajā Kreewijā. Titai apšiniga strahdneeziba stahw wehl drošchi sawas šargweetas un aizina beigt karu, lai turpinatu rewoluziju, lai wērtu wahrtus brijwibai ne tilai Kreewijā, bet wifā pafaulē.

Pahrtilas jautajums.

Weenā no eepreelšchejem numureem mehš jau šinajam, kā Pag. Waldiba nolēmuš eewest labibas monopolijs. Newar aiseet schai leelai weentahrschi garam, nestatotees us to, ka patlaban garajā jaunā noteikumū, pašiojumu un manifestu rindā, wina eewem šamehri neeewehrojāmu weetu. Newar aiseet garam tabehs, kā šche mehš peekšaramees ahrtahrtigi šwarigajam pahrtilas jautajumam wifā wina pilnibā. Un schis jautajums ir weens no galweeneem faktoreem leelajā pafaulēs karā, jo lai arī tas no kara radits, tajā pat laikā war atstahit loti leelu eespaidu us pašču scho sawu rabitaju — karu.

Apstahstam jautajumu tuwal, pafawe-jotees šahlumā pee eewestā mafes monopolijas likuma. Mafes monopolija nolēme to, kā wifa maife, kas ir walstis robeščās, pahreet pilnigi walstis rihzibā. Walstis latrā laikā war rekwiset no rashotaja wajadšigo labibas, waj milu daudžumu, atstahjot rashotajam tilai nepeezschāno wina pašam wina šaimneezibai un sehjai; zenas šihē waldiba. Scho rewoluzija, gabijumā, ja ta nepeezschāna un wisus preelšdarbus, labibas sawahschānai, kā arī zenu noteikschānu us weetām ispilda ihpachšas weetejās pahrtilas komišijas, kuru darbibu wada zentralā walstis pahrtilas organizacija. Scheem or-

ganeem pilnigi padodas rashotaji. Katris šalogs aishleegts. Tahlatais wifš atrodas walstis organu pahrtinā.

Is augšchējā redšams, kā monopolija neatteezās us pašču labibas rashoschāna, bet gan tilai us winas šadališchānu eedšihwotaju starpā. Nestatotees us to, schai monopolijai, ja ween tā pareisi un planweidigi tiltu iswesta, buhtu milšiga nolēme. Ne par wēlchi scho šoli spehra pat reakcijas pehdejais pahrtilas diktators — Rittichs, spehra kā nepeezschānu, paššas dšihwes usspeestu. Saprotams, wina pafahlumš wairā newareja dot zitu, kā wehl leelatu deforganizaju schajā finā. Tas isflaidrojams ar pilnigu tautas neustizibu wezajai waldibai, ar nepareiso leelagrareeschu schkiras intereeses iswesto šadališumū, beidsot ar to, kā schā projekta realijechānu greibeja iswest ar nowozojuschās, galigi šaruhšejuschās birokrattiskās mafāmas palihdšibu, atstumjot šabeedrtības lihdbalibu schajā preelšch winas til šwarigā jautajumā — Tagadejai waldibai diwi no scheem schlehrscheem wairs nestahw jekt. Bet schā am ta bouda peeteefoschi leelu ustizibu, lai waretu iswest scho projektu, un arī aparats, kuru ta šolas likt šche darbā — kooperatiwi, kopigi ar weetejam, us wispahrigeem prinzipeem wehletām pašwal-dibas eestahdem, garantē sawa usbewuma peenahzigu ispidšichānu. Schānas war rajtees tilai par to, waj waldiba pee labibas šadališchānas nelitšees waditees no to agrareeschu intereesem, us kurām atbalstas kraja Swowa kabinetš. Schoš winas jenteenus war paralijet weenigi pašchi tee demokrattiskee organi, kuri scho darbu ispildis.

Nepareiji buhtu tomehw domat, ka ar labibas monopolijas eeweschānu buhtu pahrtilas jautajums jau isšchirts, wismaf kaut waj atbhidis us otra plana. Beelaišot pat, ka schā projekta realizacija norit wislabalā šahrtibā, us to gan, eewehrojot waldibas leelagrattiskās intereeses, tahlat

Zilweku kautuwe.

(Winas nabstochā karā.)

Wituma šamšchus.

(Turpinajums).

A f i n s un d j e l i s.

„Naw nahwes škaitatās, kā mirt no eenaidneeta rotas“.

Mehš wisu rihdu maršchējam pa larsto šauli, neweenas uhdens lahštes; aplabrtne bij nabadšiga uhdenu finā, jau nedekam nebij bijis leetas. Mehle bij iskaluš un rihle debja. Kad mehš ap pusdeenas laiku gahjam gar šahdam semneeku mahjam un atradā tur beidsamo lahš netihra uhdens, mums ap duhšču, itā uhdens jau mutē buhtu isgarojis un nēmaf netiktu lihds kungim. Tad mehš attal usfablām sawu bešgaligo gahjeena weenmehw jo tahlat un tahlat un mums islilds gandrihš kā glahbinsch, kad beidsot tahlumā mehš isširdām pirmo leelgabalu schahweenu.

Schahweeni atšlaneja stiprat; mehš brijh nogreewamees no schošchās un eegreew-

jamees pa lauku zeku. Mehš maršchējam šteidšigeem šokeem. Sejas mums twihla no larstuma un šlappem. Mubhu rota bij eetihta bešā putelku mahloni. Uhdēna weetā mehš šatutām tilai putelku garšču us mehles, beša šahrtā putelku apšedja, kā militi, waigus. — — —

Kļušu zeesdami mehš šteidjamees tahlat. Šruhmi gar žekmalu aishlahji mums isšlānu. Wisaplahrt tilai druhmi šoki, šokojochās ranijas, melni, dahrdoschi wahramee trauli, šachšobijuschās šlintes — šteiga un putelki... Te us reiš štreiduko lahds par atmeni žekmalā un draud patrišt un apgahša preelšchahjeju — bet nelur neatštan šimekli — wifš šoko pusštreelšchus — šchad un tad, kad mums pašchib garam robs šakajā šehā — teel redšamas preelšchējas kolonas — te beidsot kolona apstahjas — stop — šlintes jemē — un tad zaur sehšas zaurumu zauri us klāja lauka... pa preelšču šoko gari issteepita šrehlneeku linija, ar eerošcheem rotā... Mubhu agu preelšchā wisaplahrt tilai šati lauki. Šarp teem pašchib špilgti dšeltens lahku lauks. Mubhu preelšchā, taini us

us mubhu frontes, pazetas tumšs mehš — no eenaidneeta nelas naw redšams. Pa labai rotai no mums pulki jau ir tahlat aishwiršijusches. Pa kreisai rotai wini patlaban islaususches zaur sehdu un isšaisas, lai waretu usbrukuma liniju pagariat.

Un nemitochi dahrd gaisā ruhšona. Es newaru šaredset, kurp ir tizis schauts un neredšu arī, lahds wineem ir mehšis. Gaisš pildits ar dšelšchānu pehrlona ruhšchānu. Manas kruhtis šachšaudis itla ar ruzki. Es juhtu šladri, kā manas kruhtis dreb.

Ko tas nošihwē?

Kaut kur atštan, kā pahtagu plihšschēschāna un til šladri un til tahli un til šarautstif tas dahrd, itla kaut kur mehri schautu...

Raug — blāfus manim lahds pahrtihit, uskriht us sawu šlinti un nekustas wairs — lode tam isgahjuš zaur šmadšēnem zauri un ta bij ta pahtagu plihšschāna, tur no mehča pušes ta nahja. Tur kaut kur mehšmalā guš eenaidneeta pulki un wirja sawu uguni pret mums — — —

Ko nu darit?

Rogultees jemē —

Bet nekahdu komandas šauzeena neatštan. Mehš wiršamees tahlat us mehča puš, negreewdami nekahdas mehribas us lodem, itā winas nešihmetos us mums. Wehl lošču uguns ir pahrat neezigs, mehš wehl neefam peeteefoschi tuwu peenahšuschē eenaidneekam pretim.

Neomuliga šajuhta finat — ka tur pahri pretim wiršiti us mums šlinschu štobri. Mehš šokojam gandrihš tilpat šteidšigi, kā rekrtiti pirmā lauku mahzibas štunda.

Šjot es atšlatos atpalak. Mij mums es redšu šekojot jaunās šrehlneeku rindas; wēnu palak otrai — papilbu rotas, kuras wehlat eerindosees. —

Kas tur loda pa šemi aish frontes? Šche weens, tur otrs — tas isšlatas til neparajti un šawadi. Wini rahnušo atpalak no schājamā lauka projam. Es redšu, kā weens no teem usreiš grib peezeltees, kā winaš ar abam rotam šaker sawu šlinti un atbalstas us tas. Bet te us reiš winaš isplehšch rotas, notriht us muguru un is-

Lai dsiwo rewoluzija un zihņa par sozialismu!

pašvaldības organu un kooperatīvu truhlumu tagadējā brīdī un ahrfahrtīgo bfeļšzeta tihla deforganizāciju. buhtu deefgan maj zeribu, — tomehr jafala, la pahrtīlas jautajums ar to tilai masleet ween buhtu aiflufstīnats, bet nekahdā finā ne iifmetis. Šche tuhltī pajetas šwarīgi faktori, kuri leelā mehrā apgruhtina jaunā projekta iifweščhanu un stīpri mafina wīka nofihmi.

Kā weens no teem atfihmejamis jautajums par labības zēnam, kurdam ahrfahrtīgi leela nofihme. Veeta ta, la labību, beščhaubam, pa leelalai dakai, nahfsees peešpeestā lahrtā relwījet, pee lam nahfsees nolikt noteiktās zenas. Šche, luhl, parahdas medaka otra puše. Noteiktās zētdās zenas ir abpušīgi aif eerozis. Wīnas jau ahrfahrtīgi leelas galwas fahpes darijufčas muhfu realizājas lailmētā finanšfiteem, ne majalas tās darīs ari tagadejeem rchās leetas organizatoreem. Wīku ufstahdbīščhana ir atkarīga no trim apstahkēem: 1) weetejeem, kuri latrā apgabala, latrā atfweščhā stuhrt fakarā ar weetas atahlumumu no zentreeem, bfeļšzeta u. t. t. ir kōti dafchadi; 2) no wīspahrejā n a u d a s k u r ſ a, kura ahrfahrtīgā fwharstīščhanās un nepastahwiba wīspahri finama; kurfch ar jaunu papīra naudas iiflaidumu draud wehl wairaf fāreščgitees; un 3) pašča fwarīgald: z e n a m u ſ r a - ſ c h o ſ c h a n a s l i h d ſ e l k e e m — u j ſ e m i, ſ e h l l u, m e h ſ l e e m, d a r b a r i h - t e e m, l u ſ t a m o i n w e n t a r u u n, b e i d ſ o t, d a r - b a ſ p e h t u.

Pehdejais apstahllis ir ſewiſchli no ſwara. Pilnīgi ſaprotams, kā newar buht runa par teeščhām noteiktām, zētdām zēnam, newar buht pilnīgās garantijas par wīku iifweščhanu dīhwē, ja naw normetas zenas u wīseem pahrejeem preeščhmeteem, wīmaf teem, kuri teeščh nepezeeščhami rāščofchanas prozešā. Bet zenu normeščhana u wīseem pahrejeem preeščhmeteem, t. i., jafala, gandrihš u wīsa, iifweemot dafčas newajadīgās waj wīspahri peezeščhamas leetas, tā, warbuht, rotas leetas, gariqās baudas lihdselkus u. z., ir kōti gruhš un fāreščgits ufdewums, kurfch praša preeščh ſawas iifweščhanas planweidigu un wīspuſīgi nofahdbitu tautfaimneezības organizāciju.

Šchājā weetā ari beidšās Pağaidw. utopijas un ſahlas dīhwes iifhēnība (par „utopijām“ neteeščhā nofihmē nofauzu waldbības lahpiščhanas un kompromiſu politiku, kura, lai turpinātu par latru zenu uſſahko imperialiſtiſko karu lihds ſew tihlamām beigam, zer ar dafchadeem lihdselkeem, uſlabot pilnīgi deforganizeto walſts faimneezīſto aparatu).

Naw un newar buht tahds organīſts pehšts, kurfch til ahrfahrtīgā mehrā deforganizeto faimneezīſto walſts dīhwī ſpehtu uſ ahrato, wehl pa kara laiku. eewest pareiſās ſleedēs. Preeščh tam pilnīgi

truhlt wajadīgo ſabeedriſko ſpehla uſ weetam preeščh tam truhlt ari materialo lihdselku. Ja ari daudš las iifdotos, tad tomehr wīsu ſcho poſitiwo panahlumumu atwehrtu ar uſwījam kara poſtiščhanas darbš. Newajaga aifmirſt, kā laešč latru deenu praša miljoneem leelus iifdewumus, praša milſīgus materiala trahjumus, kuruſ pee wīslaba lās gribas uſ weetas ſaraſchot naw eepēhjamis, jo naw mums lahrtīgi nofahdbitas talna un metalu ruhpneezības; praša beidſot fanteem un tuhltiſtoſcheem zilweku dīhwīwību, iifraujot tos iif teeščhā radoſchā darba, dod beſ tam weſelus puhtus garīgi un meeſīgi ſakroptotus, kuri tā naſta ufguſas uſ pahrejās ſabeedības un ſpeešč to wehl jo wairaf. Mums newajaga aifmirſt, kā laešč daka kara paſuhtijumu mums jaiſdara ahrjemeš, ſamokſajot par wīneem tihrā ſeltā un tahdā lahrtā nofahdbit lihds pehdejam rubka walutu. Mums newajaga aifmirſt, kā eelſchejeem malſajumeem par kara materialieem, pahrtiku un kara iifpoſtijumeem, wajadīga nauda un to, ſelta truhlumā deht, ſpehji raſchot weenīgi deenu un nakti ſtrahdajofchā drukas maſchīna walſts naudas „taltuwē“. Bet rāščofot to beſgalīgā daudſumā, teel wehl jo wairaf paſeminatš rubka kurfš. Ar wahrdm ſafot, to neleelo neezigo pileenu poſitiwā, radoſchā darba tautas faimneezībā, kuru pee wīslabafāš energijas ſpehtu weilt pat uſ ſawu brīhwību pamateem wīdeforganizētā tauta, muhfu iifſti „kreewiſtoš“ abſtahkšos, pilnā mehrā uſſweedīs gaiſā kara poſtoſchais iifdeenas darbš. Un ja ari jau Wabzija, neſtatotees uſ ſawu intensīwo, leelīſti organīſeto, wīspuſīgi apgabdato ruhpneezīſto un faimneezīſto walſts aparatu, tomehr atrodās wīlelelāš līſes preeščh wafard, tad Kreewija, kura ſtahjas ſchājā karā ne ar faimneezīſto aparatu aif muguras, bet deſpotiſti deforganizeto un noſpeeſtu faimneezīſtā ſinā pilnīgi neapſtrahdātu maſu, newar neſahdeem lihdselkeem kara wīdī wīsu to pahrradeit un iiflabot. Lai gandrihš no nekā raditu tahdu fāreščgītu aparatu, wajaga ne deenas, bet gaduš. Bet laiks negaida. Kara weeſulis tratā deſā ſkreen uſ preeščhu.

Veeti buhtu iifšā rakſteend wehl tahlali eedfīkīnatees leetas buhtībā. Newajaga nēmai til daudš ſantafijas un tahlredfības, lai to ſkaidri ſapraſtu un redſetu. Un latris, kas to ari warbuht neſaprot, to iifſtikīwī nojauſch. Tāpehž luhl tauta iifſtikīwās bailes par turpmako gahja patwaldbību, zeredama ar to leetu uſ reiſi iiflabot. Birmās deenas panahlumī teeščham bija. Sagraujot poliſijas archāiſki netaiſnīgo produktū iifbalīščhanas aparatu, peeſpeeſchot pee ſeenas pahreſteigtoš ſpeulantus — tautas iifuhjejus, uſ dafchām deenam atrada maifī un wīsu zītu. Taura ſahla lihgmot un lihds ar to aifairſa ſawu galweenu peenahlumū: nekawejoſchī

tertees pee paščas ſaunumu ſatnes. Pa tam trahjumi tita iifuhzinati un wīſs eefſtīheja paraſtās ſleedē. Un dahrdfiba lihds ar to netikai apſtahjās ſawā augſchānā, bet ſāzehlās wehl ſpehjat uſ augſchu. Atgreesjās bijuſchās aſtes, wehl garatas, wehl daudſafas. Sahtās atfal nemeers, atfal ſauzeeni pehž maifēs ſahlās atfal uſbrukumī waldbībai. Dafčas deenas atpalač, kad gandrihš pilnīgi nebija wairs maifēs, ſchawollis palīa pawīſam draudofchš. Līdās, kā kabinetā deenas buhš ſtatītas. Pehdejeem ſpehkeem tas wehl uſlaboja ſtahwolli. Bet waj uſ ilgu laiku...?

Mums beidſot janomet pilnīgi wīſas iluſijas un ſkaidrām patriotiſmā neapmīgotām aizm japaſtatas paſchā leetas ſerdē. Mums jafata: „Deeſgan iiflīſchānās, deeſgan ſkaiſto ſraſchu!“ Aifſiſtot, la nelahdas waldbības, zil demokraſtikas tās ari nebuhru, neſpehš leetu pilnīgi iiflabot. Zilapht, patuſet uſ pahris deenam, warbuht Bet ne nofahdbit pat wežā ſtahwolli walſts faimneezības ſalaufjo maſchīnu. Mums jafaprot, la to newar nelas zīts, kā tilai nekawejoſchš, pilnīgš meers, kā tilai pilnīga kara likwidācija, kad mehš no ſwara ſauſeem noņemān kara poſtoſchot un wīsu iifuhzinoſcho ſnagumu. Mums ſtingri loziſti, beſ ſahdeem lehanumeem ſahris, janahł gribot negribot pee ſcha ſlehbheena un ar to jafalano ſawa taktīla. Mums naw jagaida, tamehr ari waldbīa nahł pee ſcha ſlehbheena un nahluſſ pee ta, to ari atklahji pateiſš. Wīnas pehdeja deklarācija kara jautajumd gāiſchī rahda, zil gruhrt wīkai loſt rāhltājā ahholt un atmeſt ſawus imperialiſtiſtoš ſarvus. Bet mums wīſas tautas lahlabjības un nahlotnes wahrdā wīka uſ to japeeſpeeſch. Mums jafata teem ſauſchu bareem, kas aifēs ſtahw pehž maifēs, teem, kas mirſt neehduſchī tranſcheju dubkos, kur wīſa ſaunuma zehlonis. Mums naw tee jalahda uſ tagadejās waldbības tuhltieju gahſchānu, zerībā dabut labaku. Tas new wehrtš, jo waldbīa, ja neſpehš turetees uſ ſlidenās galotnes, kur ta uſrahpuſees, pate atteezīgā brīhdi ſem demokraſtikas ſpeedeena nolaidīweš ſemē. Tas naw wehlami, jo tautai tīts dota weltīga iluſija, kura tilai aiflanēs wīku zihnā par meeru Ne, mums wīku jafauz tarſu zihnā pret karu, jahda wīkai, kā tilai iifberdiſot ſcho ſchawmīgo poſtu neſoſto ſlatīnu, tā atguhš atfal ſawu lahlabjību. Mums ja atklahj maika no waldbības ſejas un jarahda wīnas iifhās teelīmes. Un ja ne wīka, tad paſcheem iifleetojot to waras eerozi, kurfch muhfu rotās. Str. un Salb. Dep. Padomes, jamed leeta konſekwenti galā, neſtatotees ne uſ ſawejō, ne „ſabeedroto“ imperialiſtu patriotiſteem kleeſeeneem, ne uſ wīku puhlem glehbt wehl to, kas no wīspahrejās Ēitopas rewoluzijas teem wehl glahb ams. Tilai aſſehjot ar jaunu

fehllu aſnis kuhpoſchās druwas, leeljo wīſus ſpentus pee radoſchā, ne iifuhzinoſchā darba mehš ptaufm lahlabjības ſelta ptauju.

„Tautas brīhwības“ partijas kongreſš.

Sanahjis un paſehjis peenemt wīſos ſwarīgatos jautajumos ſinamus lehmumus kadetu kongreſš. Šchī partija wežā Kreewijā bija deigan nopeeknš ſpehš ar kuru latrā ſinā bija gribot negribot jarehkinās. Birmā Walſts Domē wīka eenehma noteizoſcho ſtahwolli. Wehlaf ſchīs partijas nofihme gan ſtīpri kraitas pateizotees rewoluzionaro partiju aktīwaf darbībai, melnkārdneeku organīſchānai no otras puſes un wehl wairaf waldbības ſpaibu politiškai Rōdetu deputatu ſkaiſts W. Domē ar latru domi ſamaſinājās.

Un tomehr tagad, kur tautas ſāzeļſchānās notīhrija zetu pagaidwaldbībai, mīnīſtru ſehdektos ſeſch pa leelalai dakai tee paſchī kadeti. Pağaidwaldbīa ir kadetu pagaidwaldbīa Zētu, pa kuru ees tautas brīhwības partija, war uſſtatit ari par Pağaidwaldbības zetu; ſaprotams tilai tiltahlu, zil to peetaus rewoluzionarā tauta. Beſ tam ſchīs kongreſš atklahj mums ſinamā mehrā ir Pağaidwaldbības, ir paſchī kadetu iifto gihmi un noluhkus, — dod eepēhju mums eepaſihtees tuwal ar teem lungeem, ar lūreem mums buhš darīščhanas Satwerſmes Sapulzes wehleſchānās un paſchī Satwerſmes Sapulzē.

Zihdſchīm ſchī tagadejās Pağaidwaldbības partija ſauzās ir par „tautas brīhwības“ partiju, ir konſtituzionelo-demokratu partiju, t. i. wīkai bija kadeti, aifſchaweja monarkiju pret republiku, bet monarkiju eerobeſchotu no konſtituzijas, no tautas teekšan. Wehl tanī brīhdi, tad Mikulows ſehdās miniſtra krehlā, kadeti aifſchaweja un jafala, weentgee aifſchaweja konſt. monarkiju pret republiku. Tomehr tautas un armijas balſš til neſteikti praſija Romanowa dinaſtijas galigu gahſchānu un republikaniſtās lahrtības nodibinaſchānu, la kadeti nobijās un lihds ar wīneem ari Mikulows. Tautas praſība ſpeeſti kadeti atteizās no monarkijas un pahrwehrtās ari republikanos. Tagadejais kongreſš no bija ſpeeſts ſawuſahrt. apitiprinat to, kas dīhwē bija notīhš Lehnumis ir peenemts weenbalſgi, weenprahtīgi: Kreewijai jatsp par parlamentariſku demokraſtiſku republiku. Bet ne til weenprahtīgās bijuſchās debates par ſcho jautajumu. Reſoluzija ir peenehmuf monarkijas weetā republiku, bet ar wahrdm naw aifhmetš, lahda teeſchī jabuht ſchāi republikai. Weenīgā iluſtrācija war te buht pee jautajuma aſſatiščhanas iifſteiktee uſſlati. Ofiālais referents ſtahw ar wīku truhrti par republiku, bet lihds ar to wīkch

ſteepj rotas tahlu no ſewis... rotas wehl tautſtas pa ſahli ahrfahrt. — es ſtīhwi noluhkojos tam palak tamehr lahjas nes mani tahlat —

Bet reiž tur meſchā ſahł plīhſchot un tarſchot, itkā tā kad mīſu pulkſteni tittu uſwīlkti — — —

„Gultees ſemē!“ —

Raug, mehš ari jau gučam uſ wehdera, kā nopkauta ſahle, un latrš ſaprot, kas ta bija par tarſchſchēchanu. Tur pahri meſchā ir noſlehpiti loſchmeteji un no teem teel ſchauts uſ mums. Es manu, la ſrds man atſitas pret ribam. Weens loſchmetejs lihdsinaſas weſelam pulkam, to mums reiſ ſkaidroja wezais wīrſneekš, kad mehš ſeifara manewros tīkam reiſ wīk no loſchmetejeem apſchauti.

Ko nu darīt?

Kluſtīkam, beſ la pazeltu galwu, es to pagreſchju. Ari tās ſtrehneeku linijas, kas ſchaweja tuwu aif mums, ir nojuduſchās no ſemes wīrſšs, ari tas ir paſlehpufchās ſahltē. Tilai aif ſchaujāmās linijas wīnas wehl wīrſas.

Waj mums buhš jaatlahpjas? Waj mums bij jafahł uſbrukumš?

Ze ari jau atſlan komana uſ ſchawſchānu un teel tahlat nodota no grupas uſ grupu:

„Ahtu-uguni pret meſchū!“

„Jo, bet uſ to tad lai ſchawj? Strehneeki gułot naw nēmaiſ rebjami. No wīneem mums ari naw jabaidas, jo wīkai buhš brīhš meſchā paſuduſchī. Bet loſchmejus te ir ſmalktī noſlehpufchī ſakumos.“

Ofiizers, kas guł tahdus 5 ſotus no manis atahtu ſahle, ir atſpeedees uſ ellokeem un ſkatos wehriģi zaur tahłſlati — Es ſinu, kas pīlda wīka dwehſeli. Wīnſch ir glihtš, lahga ſehns, preeščh kura pat mehš, weze bahrdāimee, gatami eet uguni; wīnſch iſtūras til weentahriſchī un dabīgi, ne ta kā paraſtee muifchneekeli-wīrſneeki. Mehš neſen atpalač marſchrojot pahrrunajām pat muhfu jaunako dſeju. Bet zil ari wīnſch negroja ſawu tahkredfī, eenaidneela wīnſch neatrod, un mehš ſchaujām beſ jehgas meſchā un trahpām — tur weentī lapas un putnus.

„Blatus leelajam oſolam! Pa lahai krumos!“ tā ſauz tahds no ſalbateem. Es raugos turou, bet neredhā neta. Un atfal es dīrdū leelgabalū rihboau. Raut kur tahku dīrdami ſlati komandas ſauzeeni.

„Waj mums pa labai jau eet kreeschus. Un no tahleenes ſkan ſchahweeni tā duli.“

„Muhfu rota! Streeschus! Uſ preeščhu!“

Tas ſimejas uſ mums... jau leitnants ar ſobenu gaiſos ſteidš uſ preeščhu...

jau pajetas pa labat un pa kreitai un uſlezu ari es... ſinte laa-ji rotā, un es ſkreju, zil mahtu.

Bet lihds to mehš peezehluſchees, loſchmeteji atklahj ſawu ngunleetu uſ mums. Pa labi un pa kreif eelleedſeeni un laudīs kluph gar ſemi.

„U wīhdaru! Ahtu-uguni!“

„Wā nogulſtas. Un atfal mehš ſchaujām beſ miteſchānās pret meichu un neredſam neweena pretneeka. Neweens nepazeļ ſawu rofu pret mums, — neweens nēmet ſawu naidigo ſkato uſ mums. Pats meichš, ſchīs ſatāš meichš lauž mubs no tahleenes, eekam mehš wehl eerandfīſim laut weenu zilwefa gihmi. Un tamehr mums da kreif un labi beſ miteſchānās dīrd ſlīnſchū ſchahweenus, mana gara azu preeščhā parahdas ſapru tehš iif ſenās pagatnes: ſirģeem mugarā mehš bruaneeu eetehrpās, uſbruglam pretneekam aži pret aži, duhri pret duhri... Waj naw jaimejas?“

Kur tad nu ir ſirģi un jahneeki? — Kur ir mans ſobens, mans ſchēhps? Mehš pat zilwekus neredſam pretneekos. Maſchīnas ir muhfu eenaidneezes. Un maſchīna urbjas muhfu meeſās. Un maſchīna dſer muhfu aſnis iif dīhſlam un dſer tās weſleem ſpoizeem. Jau aif mums guł rindas kriučho, un walſtas

ſawās bruhžēs. Un tomehr wīku weetā nahł jauni ſinti, jaunās weſelas zilweka meeſas, kuras tuhlin nonahłš maſchīnu lautuwē.

„Streeschus! Uſ preeščhu! Uſ preeščhu!“

Raug, jaunais leitnats, pajehlis ſobenu par ſawu galwu... ſkaiſta aina... es wīkam palak — es dīrdū wīka urā... Bet jau atlihggt dāidā aina — ſobens iifſchit no rotas un leitnants patriht ar gihmi pret ſemi... Es wīkam garam... es wairaf nelo nebīrdū, kā tilai neſaprotamās loſchmeteju ſkawas no meichā puſes. Es dīrdū, kā ſchīs ſwina leetūs atſitas pret muhfu rindam un tā weens pehž otra patriht gar ſemi... Rogultees! Ahtu-uguni!...es nogulstos un pajeku ſlīnti... ja, kadehł tad neweens nekomande? Naws wairs ne leitnanta, neſj apaliſch-wīrſneeka... tilai 20 ſotus no manis wehl guł weens dīhwes... ne tad wehl weens, pawīſam tilai 3.

Apſchautas guł pirmās rindas... Ko nu! Bet jau ſahł luſteteet wīſs laulš aif mums... un atfal dīrd loſchmeteju rihboau. Jau muhfu weetas no jaunā pilditas, ſeſtā un ſeptitā rota ir aifpildījuſ muhfu rotas.

„Streeschus! Uſ preeščhu! Uſ preeščhu!“

Beedrus strahdneekus sozial-demokratus usajizina eestahtees partija.

Wajadfiga 2 beedru eestahkana. Beestahtees war Rajona Dtrojâ Petr. cr. ЛАХТИНСКАЯ № 22, КВ. 32.

fala, la jabaidotees esot no waras konzen-trešchanas weena zilwela rolâs, tapat ari jazargâs no pahral leelas autoritates peedofchanas atsewifškeem zilweleem republi-tanistâ lahtribâ, jo tas waretu sagatawot zeku jaunam zaram patwaldneekam. Tam-dehš referents eeteiz presidentu newehlet zaur wišas tautas nobalšofchanu, bet gan parlamentâ, las nebosšot wišam rolâ til daudš moralistâ spehla. Tapat ari ministrija ir atbildiga tilai tautas preeščstahwibas preeščâ. Tâ tab tomehr "tautas brihwibas" partija bair no šchis brihwibas wahrdâ plasšakâ nošimê. Azimredšot šchi partija zentisees wišu waru nodot pilnigi parlamenta rolâs un pehz eespehjas isleht pasčas tautas teesču eemaisšchanos walšis dšihwê. Un šawadal tas tatšču newar buht. Šchi partija, la wini paschi fala, ir ewoluzijas, ne rewoluzijas partija, tâ tab partija, las arišit wišu pastahwo-šcho un stahw par wina lehniteju orga-nistu pahweidošchanu, pilnigi islehdot ašas pahmainas. tautas šajelšchanos, pamatigu wežâs lahtribas pahgrofišchanu. "Tautas brihwibas" partija atšihst rewoluziju tilai tab, kad wina jau notilufi, bet lihš rewoluzijai wina žihnas ne par, bet pret wina. Šchee lungi weenmehr mihl atšauttees uš teesčam, uš litumu, uš "litumigo waldbu", wini ir to šchiru preeščstahwibi, kureem wehl wajag waldit, wajaga ishuht, karpinat waj wišmas meerigi dšihwot šawâ klusâ gimene. Strahd-neeku rewoluzionaristmu wini neparot, jo strahdneeki tatšču stahw ne par šchiru meeru, bet šchiru žihnu, ne par lahdu tur eeaugšchanu kopâ ar wilkeem nahlotnes walšit, bet par wilku isšausčhanu un jaunâs lahtribas eewesčhanu, žil ahtri ween tas eespehjas. Tamdehš šchint kongresâ žpibš wisur žauri eenaidš pret rewoluziona-râm partijam un it ihpachi pret rewolu-zionaro sošialdemokratiju, kuru tur mehds žaut par leelineekeem, gan maksimalisteam, gan pat par anarkisteam; tamdehš kongres til toti baidas no teesčas tautas waras ihpaušchans un zensčas wišu smaguma punktu pahnest uš parlamentu, wisur balšit-tees uš lituma mehmo burtu.

Bet tahlakâs debates šchint jautaju-mâ peerahdijusčas, la naw zeesčas ween-prahtribas ari pošču "tautas brihwibas" partijas ložektu widu. Kongress peenem wispahreju rezoluziju, bet blakus tam wewela riada oratoru isšala žeribas, la kreewija pahwehritšhotees ne zentraliseta, weenotâ, bet federatiwâ republika, jo dau-dšas nomales, la Maikreewija, Beetawa un

Kermeni steidšas, la weesult, uš preešču: uš mešču, uš mešču... It la mehš buhtu šchi mešča dwehšele, las stei-dšas atpatak šawâs meesâs. ta mehš stei-dšamees uš mešču, mehš šaschautas plau-ščas, žaurubitas atnas wehl steidšamees uš preešču un, ja temi netrahpa galwâ, tu atkal uslehti un atkal patrihtit un ischetrapus dobes uš mešču...

Kas tas? Šchawšchana apllust. Mašchinas ap-stahjâe.

Neweena šchahweena wairaf... bet pa kruhmeem rodas dšihwiba... pa mešču redš drežam un laut lo nesam... tee wehl šawas dahrgâs mašchinas ari grib no mums isglahbt!

Bet jau dimd seme un šadreb sem muhšu šokeem.

Ura fauzeeni; pajeltas flintes, stei-dšas aij mums... un kreeschus laiščas muhšu referwes pehdejâ usbrukumâ... bee-šâs rindâs... pioneeri strehneeki... weens gaitšs pioneers pahrež pahri mani un es redju, la tas degošcham azim dobas uš preešču — patak pirmajeem! Pahri par walni, par grahwi un tad pakalnê tšhet-rapjus... Kur tad wini palilufiši? Kur? Kur? Tur w nâ mešchad. Tublin wini nojudis — gar resnajeem toku želmeem, garam šakajeem lapu kruhmeem, tur šauke šmaida, lauščas teem patak laila, šarfanâ ašas-fahre... Bet wini, wini negrib palaiht ša-was mašchinas is rotam. Raug, jau stahw firgi, las winaš šagatda. "Kahjam waku! Street lo mah! Šuni, atšahjat šawus daitkus!" Bet wini neatstahj. Jau wini pee šaweem firgeem un tublin uštraus šawus lošchmetejus. Es wairš newaru — toli deju manu azu preeščâ... es pa-

žitas jau tagad isšewišchâs par šawu patšihwibu federatiwo šakaru robeschâs. Kongress šchis domas un preeščlitumus noraida. atleek uš nahlošcho kongresu. Žafala jau nu gan ari ir: to tur gan doudš kâstees, — tad jau peenahš laiks, gan tab rebškim, lo darit. Bubs Mitu-towam spehla un eespaida daudš — wa-rêš wišas šchis prašbas atraidit; buhs wina mas — tab japeenem waj gribi waj negribi.

Dra wahjâ weeta šchim ahrlahtri-gam weenprahtrigam un dišjiplinetam koa-gresam, la par wina atšauzas wišas awi-les, ir — agrarjautajums. Partijas zen-tralâs eestahdes šcho jautajumu ween-lahrschi bija ignorejusčas un referents tilai lizis preeščâ atlitt to leetu uš nah-lošcho kongresu. Kongresa dalibneeki tomehr bijuschi žitâs domâs. Galu galâ jautajums tizis apstahits diwâs šehdês. Ašrahbits uš uš tam breešmam, lahdas draudot no so-šialistu rewoluzionaru dota lošungâ "Seme un brihwiba!" Ašrahbits ari uš lauku apgabalu ne wišat eepreežinošcho stahwolti- netur nelahbas noteiktibas, nelur nelahdas organizijas, wisur wehl neparahšana, wehl šagaidit war wišu lo. Galu galâ tomehr pehz wišam garâm runam nelas neišnahjis un tilai iswehleta komiškja, las šlatitu žauri šcho programâs punktu.

Nahlošchais, laisam gan, wišwari-galâis jautajums wišâ kongresa darbâ: lahšch. Žašnti pee šchi jautajuma peerahdi-jâs wišklaidral tas, la kadetu partija ir un paleel ne ihstas tautas brihwibas, ne demokratijas, bet imperialistšas buršču-astijas partija. Žašnti te peerahdijâs, la ari "tautas brihwibas" ašbas flehpjas ne draugi, bet eenaidneeki un pee tam wehl eenaidneeki wiltigi, nelauņigi, bet mašakâs šidšapsinas pasihmem. Kadeta Šchšchep-tina runâ atklahjas tagabežâs rewoluzi-onarâs tautas un armijas tragedijas piružehloni. Šchis pats Šchšchep-lins un daudš winaam lihšdigi tuhli pehz Nikolaja gahšchanas apbrautaja dahšadus frontes rajonus, šawâ garâ isšklaidroja notikumus Peterpilt, šahstija breešmu leetas par ahrejam breešmam, las draudot no wahju Wilhelma pufes brihwai kreewijai, wahr-du šakot isleetoja wišus lihškelus, lai pa-zeltu šaldatu mašas patriotistmu, lai pa-daritu tâš par pašlauškigu eerozi pagaid-waldbibas rolds. Un to pa datai šchee kadetislee agitatori un komšari ari pee-nahja. Tagad wini paschi šawus wahrdus, kuras wehl walar tee nesa preeščâ transšēju eedšihweekeem šauj jau

luhpu pahre lahdu šola šalni... Jau muhšjee ir tos panahluškji. Jau wini šit un lauj un dur šaleeltâs muguras un lailâs meesâs; dširdamas ti-lai šawadas šlanas. Es uslezu... jauns sehns guš gar šemi, apšehris šawu aštah-to lošchmeteju. Lahdebamees ullez lahds, —tas ir tas pats Holštineetis bes žepu-res, šhwu šlatu... sehns pajel šaschautu rolu preti... wina luhpas kustas, bet mate paleel mehma... Bet jau šchitils urbjas wina kruhtis... wehl šeras labâ un tad kreitâ roka pehz aulštas dšelšs, itkâ gribe-damas raut to wehl eepreešč nahwes is šawas šrds... weens duhreens, weens rah-weens! šahrtâ ašas štruhla... un šrds un elpa pašuhd šawihšchajâ šahlitê.

Wisaplahrt guš žilweku lihki pa ja-to mešču... bet wehl dšihwas ir mašchi-nas... tam wirš... Un laudis tâš šakit un šadragâ gabalu gabalos, šamehr beigâs rimstas laštâs, ušbudinatâs ašntis.

Un lai pajekas šauzeens: uswaral! Lai atštan šwilpes un tauru šlanas! Ta ir nahwe brihwâ laulâ! Tas ir šareitwa preečš un laujas adrošme: ar watejam kruhtim pret ašo dšelš, lai šawas neaš-fargatâs galwas šadragatu pret apbruoču tehrauda seenu! Tit leelos apmehros, til aulššakaini, tî leetpratigi — žilweks agraš isnihžinaja weenigi blaktis un lih-dšigus šutainus. Šchint šarâ ari mehš neesam nelas žits la isnihžinami šulairi.

Uš beš žehgas un šauni mehš no-luhlojamees šadragatâs mašchinas. Dšelšs un tehrauds, itašitš pa šemi, šir-gadamees uoraušas uš mums.

(Šurpmal wehl.)

var armijas gribu, kategoriska pra-fibu. Šchšchep-lins atšahiti atšihstas, la wi-au frontê "luhgušchi" (las luhššie? la luh-bšie?) lai pajekot šcho kustiibu (šchšchâ-nos šarp armiju un strahdneekem) wišâ kreewijâ šaklal wišch šwimigi apleezina, la žil wina spehlos šahwejis — til wišch ari darijis. Wisur wišch un winaam lih-dšigi šahstijuschi, la šarich ir jawed lihšd galigar uswarat pahre Wahžiju. la meers jaslehdš tilai ar wišu šareedroto peekričha-nu, tad wiš usstihditee (eekarofchanas, ša-protams) mehri buhs šafneegt. Wini ru-najuschi par to, la armija lej šawas aš-nis, bet strahdneeki šlaita til rablus un štundas, žil jashrahbâ, wini šahstijuschi par to, la Peterpilt grib paturet wišu wee-tejo garnisonu, la rewoluzionaras šara spehla nobatas preešč žihnas ar realžiju. Wahrdu šakot, kadeti lihšdijuschi šaldatus pret strahdneekem un agitajuschi pret mee-ru žil ween til bijis eespehjas. To wini atšihst tagad atšahiti un atšahiti ari no-šahšas pret strahdneekisšo kustiibu, ašton-štundu darbâ deenu, pret Strahdneeku De-putatu Padomi un pret wišu rewoluziona-ro sošialdemokratiju. Kadeti šawâ kongresâ jau peerahdijuschi, la wini šlaita šewi jau par peeteekofchi štipreem, lai atmirgtu šo-bus pret šarano šarogu. Sewiškču šwaru šchit kontrewoluzionarai demonstracijai, la tilai war nosakl šcho kadetu ongresu, wehl peedob tas, la meens no krešaleem, kadeteem, šlawenais šoditšchewš, nehmees aistahwet taini tâš domas, lahdas bija isšetizis preles preeščstahwjeem ahrlaetu ministrs — Mitulows par ahrejo politiku ša-larâ ar šaru un meera noteikumeem. Wišu šcho šchawšarigo leekušchano, šcho Kon-stantinopoles, Dardanetu, Šalizijas, Ar-menijas peeweenofchanu nehmees aistah-wet žilweks uš kuru dahšs labs šlatijas deeggan labi. Tas bija wiššipralais trum-pis šadetu rolds un wini to ismantoja. Neweena balšs no kreemu kadeteem nešot pajehlufees pret šcheem leekulibas šegteem imperialistškas politikas ašleem. Debates waramahžigi teel šlebgas un kongress ne-redš ne la prahtigata, la beš gala un meh-ra applaubet šoditšchemam un imperiali-stiškam ministrim Mitulowam. Tilai wee-na weeniga balšs pajekas is šcho šchakatu šauzeena widus un protestê pret eekaro-šchanas politiku. Tas mušchamebanis — Mat-sudows. Wišch newehlas Turzijas dalisčhanu, 30 miljonu mušchamede-mu kreewijas pawalšneeku wahrdâ wišch protestê pret Konstantinopoles at-wemšchano Turzijai. Winaam šchahž, wina isšwelpj un beigâs aulššaknigi winaam pa-širo: juhhu tizibu mehš žeenam, bet ar Turziju mums ir ne religiozi, bet politiski rehšini. Beigâs teel peekemta rezoluzija:

"Tautas brihwibas partijas kongress isšakot Pagaidwaldbai pil-nigu uštizibu winaš ahrejai politikai, šara pamatata uš uštizigu noslehtgo lihgunu ispilbišchano un atrodot, la breešmas, las draud kreewijas isžih-nitai brihwibai no militariskas Ho-henzollernu monarkijas, šara kreemu tautas spehlu dubultofchanos preešč dšimtenes aistahwefchanas, isšala šawu pahreleziibu, la Pagaidwaldbiba noteikti žentisees šaineegt no šabee-drotâm demokratijam uštahditos šara atšwabinašchanas mehšas, nenomah-žot žtu tautu brihwibu, bet nepee-aišchot ari nelahdus šaudejumus preešč kreewijas interesem un tees-šbam. Kongress usajizina wišus walšis spehklus apweenotees ap Pagaidwal-dibu, lai dotu winaš eespehju nowest šaru lihšd galigai uswarat un taitai-ga un ilgitofcha meera noslehg-šchana." Žahda ir kadetu rezoluzija par šaru.

Kreemu birgeliskâ awise "Džek" rakšta, la šchi rezoluzija šlan daudš nenoteiktal, daudš bailigal nelâ agraš šlaneja kadetu eekaro-šchanas šauzeeni. Tas šau nu teesga gan, bet preečš mums un ari preečš winaš kreewijas tas ir weenalšdigi, jo kadeti ir un paleel imperialisti ar kureem kopâ eet rewoluzionarâ tauta newar un nebrishst. Lai žil nekšaidra, žil bahla šchi kadeta re-soluzija nebuhtu, tomehr wina eet pa wezo žeku un tagabežâ wina nenoteiktiba rada til jaunâs grubtšis, preečš weena otra netahšredšiga politika ašmaslê kade-

tisso ženteeu ihšo žihni un nošihni. Kadetu partija ar šcho lehmumu pilnigi ir šaulžionejuš pagaidwaldbas imperiali-stiškio politiku, šara turpinašchano lihšd galigai Wahžijas šalaušchanaš un Angli-jas, Franzijas un Štalijas laupišchanas apetes apmeerinašchanaš. Kadetu partija ir isšchihrušees, no diwejam isejam — šara un rewoluzijas — wina iswehlejufes pirmo — atteikufees no rewoluzijas un pašweh-rejuš šaram.

(Šurpmal beigâs.)

Šaikrakstu apškatš.

Mašlawas „Sošialdemokrata“ jar nala nmmurâ nodrukats šchahšs rakšts: **Nešlaktš jautajums latweešču bur-šchawis preeščstahwjeem Walšis Domê.**

Peterpiltš Strahdneeku un Šalditu deputatu organš šawâ 18. numurâ praša, las buhs ar Turkestano. Wišâ kreewijâ wežâs waldbibas šalpi, winaš uštizamee deenderi teel atželti no amateem un are-štetî, bet Turkestanas pahrwalditajš gene-rals Kuropatkins walda par wežam, las apšpedis tautas balš šatweršmes šapul-žes wehlešchans.

Generala Kuropatkina persona štipri intereš latweešču tautas wišplahšas mašas. Šawâ lailâ wišch bija šewetu frontes wiršpawehneekš un wina labâ roka tad bija barons Šewers. Tai laitâ, 8. marî 1916. g, latweešču bataljoni tîla mešti pilnigi newaiadšigi manewres un de-monstrazijas noluhdâ, leelâ šauja pret wahju pulkeem, pee šam uš peeprahšjumu no latweešču bataljonu šomandas pufes netila no armijas lailâ doti nepeezeešcha-mee referwi. Šatweešču bataljoni tals žihnâs, pehz tautas nošahšteem, šaudejâ, la nogalinatus — eewainotus gaudrihš wišu šawu šaschawu, apmehram 90 procentus. Šcho procentu normu man šarp žitu apššiprinaja Riga dahšchi atšahtribas darbi-neeki. Deutats J. Goldmans gan pa-mašina procentu normu uš 60 las tomehr ir ahreprahtigi augsta norma. Štrehneeku pulkos un tautas mašas 8. marî laujas rezultatus peerakšta barona Šewersa ees-paidam, lo Kuropatkins šawulahrt awiti-prina pawehles meidâ: isdarit newajadšigu demonstraziju. Tauta šlitas uš 8. marî žihnu la uš nodewibas aktu, ar šura pa-lihššibu dahšas reakšionaras aprindas gri-beja padarit galu latweešču rewoluziona-reem štrehneeku pulkeem, jo jau tad tâš aprindas parešjeja la rewoluzijas bernâs latweešču štrehneeki, las ir šahshditi no latweešču rewoluzionaro pilšehtu proleta-riata un opozišionals šemneejibas mašam, buh ar darbâ tautu un par šat-wijas au-tonomija, bet ne ar peekemamu istabu apmeklatajeem.

Dra šakš: Riga, pehz wahju eebri-luma Kuršem, šem lahda graša preešč-neežibas nobibinajâs „Wahju ašmugures kontriluhlošchanas nodata“, šurâ eegahja ari dahšchi latweešču šabeebības darbi-neeki. Šchi kontriluhlošchanas nodata peekehma šawâ šalpiâ naituus Kuršemes behgtus-latweešchus, ihwema teem laut lahdu apleezibu un tos nošotografēja. Tad tos šubrija pahri par Kuršemes robescham isdaru šinamos isluhlošchanas dahšas. Bet wahju pufê natwee latweešču šehni n-šawejofchi tîla šaguhšiti, pee šam wahju rolas bija šotografiju šopijas. Šewajâ, J-šgawâ un Šutumâ wini palahrti Šchee diwi nodewibas akti, las noitufch; tai lailâ kad Kuropatkin ar Šeweršu bija pee lemjošchâs wiras šewetu frontê, dahšchadi teel apž isnoti tautas muiê un par wi-neem Rigi un Biltija runâ wîios šihros.

Tahht grešchos pee latweešču bur-šchawis Walšis domneekem, šurem la Šregneeku bataljonu organšatorreem, šchis bau-nas ir šinamas un šinamas ir ari leetu šakšiskâ dokumenta ušufe — pašli-drot preš: 1) Waj ir teesja, la latweešči bataljoni 8. marî laujâ mešti newajadšigâ demonstrazija, la lailâ naw doti nepeezeešchamee referwi un la bataljoni šau-dejuschi tals laujas warat la 60 proz. la nogalinatus un eewainotus no šawa šaschawa 2) Waj teesja la Riga pahšh-weja wahju ašmugures kontriluhlošcha-nas nodatu" (warbaht ofžalâis notu-

lums drustu jawabals), kuras darbiba bija klaidri nodewiga un kura tabehi tila li-
kwideta pehz tam, tad daudzi latweeichi
Kurfeme palahri par spijonajchu. 3) Waj
ir teefa, ka sakara ar to tila pazelst jau-
tajums par Kuropatlina pahrzelschenu uf
Turkestanu, kas beidhot ari isdarits. 4) Ja
tas teefa, tad ladeht libdi schim laikam
deputati now par to sijnoschi Strahd-
neeku un Salbatu Deputatu Padomei un
naw pexprospichu Kuropatlina nodoschenu
teefai. 5) Ja tas teefa, ladeht deputati
sawa laika Walsis Dome zeeta klusu un
nesioja par to tautai, par to tagad un
agraf runaja atklati. Mufhu brohtu un
beedru afnis prafa no Jums, deputatu
lungeem, atbildi.

T. P. S. Pehz deputatu atbildes publi-
zeschanos zentischos ar ceintereketu personu
palihdhibu fneegt plachalus datus waj
kaunata gadijuma dafchus norahdijumus
par personam, kuras war fneegt paslai-
drojumus.

R e d. v e e s. : Ufaiznam beedrus
saldatus is Latweeichu bataljoneem pee-
suhitit "Sozialdemokrata" redaktizai wifas
finas par schim breesmonibam.

31 partijas dshwes.

**Wiskreewijas Strahdneeku un
Saldatu Deputatu Padomju Kon-
ferenze.**

Walar, 29. martā tila atklati
Strahdneeku un Saldatu Deputatu Pa-
domju konferenze Laurijas pilī. Eradu-
schees ap 300 delegatu no dafchadu Kree-
wijas ruhpneezibas zentru un zitu pilsehtu,
ka ari fronte atrodoschos armiju Pa-
domem.

Konferenzes ufdewums plashi ap-
spreeft jautajumus par atteezibam pret
karu, Pag. Waldibu, Satw. Sapulzi u. z.,
koordinet wifas Kreewijas Padomju dar-
hibu un rodit pirmahkumu zentralai
Wiskreewijas Strahdneeku un Saldatu
Padomei ar sawu iipildu organu Peter-
pili kura waretu autoritativi isteikt wifas
Kreewijas demokratisko slahku ufstatus
un grbu.

Konferenzi atklatja ap pulksten 11
Eschheidse ar apweilschanos runu.

Pehz presidija isweheschanas un
un konstitueschanas ufstahdija feloscho
deenaskahrtibu:

- 1) Atteezibas pret karu.
- 2) Atteezibas pret Pagaidu Waldibu.
- 3) Organizazijas jautajumi.
- 4) Revoluzionaro spehlu organizazija.
- 5) Sagatawoschans uf Satwerfmes Sapulzi.
- 6) Bahrtitas jautajums.
- 7) Semes jautajums.
- 8) Ziti semneeku dshwes jautajumi.
- 9) Strahdneeku jautajums.
- 10) Saldatu un kara dshwes jau-
tajumi.
- 11) Teloschee jautajumi.

Pirma sehbe tila apskatits plashi
jautajums par karu. Resoluzijas peenem-
schana atlikta uf otu deenu.

Tila nobibinatas wairakas felzijas
atkewischlu jautajumu apspreechana. No-
bibinatas pawisam 6 felzijas: weetejo leetu,
organizazijas jautajumu apspreechana.

Jautajumi par atteezibam pret Pa-
gaibu Waldibu, sagatawoschanos uf Sa-
twerfmes Sapulzi un kara jautajums
wifa pilniba tiks apskatits pilnas sapulzes.
Konferenzi zer nobeigt festbeen.

Schaj konferenzi, bes schaubam, pee-
schirama toti leela nofihme. Tas ir pir-
mais solis wifas revoluzionaras demokra-
tijas apweenoschana lopeja spehzigā warā,
kura autoritativi ufstahjotees wifas Kree-
wijas wahrda, daritu atteezigo speedeenu
uf Pagaidu Waldibu. Saprotams, ka
tagadeja konferenze sagatawos tilai weelu
wifa drihsuna kafaujamam kongresam,
kurfch leetu tad realites pilnigal. Bet ari
tagad wina nofihme leela.

Mufhu ufdewums, klaidri un noteikti
attihstit sawus ufstatus atteeziba pret
fwarigeem deenas jautajumeem, nosprauchot
wehl waji organisetai demokratizai, femischti
saldatu mafai, noteiktu, stingru taktikas
liniju, kurai wiskrijsala laika jawed pee-
nepezeesche ma meera un revoluzijas eegu-
wumu pilnigas nostiprinaschanas. Mums
naw jabaidas no burischuafijas agitazijas
tumschaja kara spehla mafd, kur tai jaur
sawu fittiwu iwehraftu un disziplinas
eepaidu iwdewees panahht tahdas pascho-
leebsochjas resoluzijas, lahbas, peemehram,

ifnesu I. armija, femischti winas 15. di-
diwifija. Mufhu puse ir pate notikumum
gaita, kuru ar latru deenu wairaf un
wairaf attainno mufhu taktiku un dod
mums jaunus eeguwmumus.

Tagahz ari sche wajadfiga noteiktiba
un, par wifam leetam, klaidra paschapiina
un pahrlieziba, kura weenigi war atskahht
wehlamo eepaidu uf demokratisjas preelsh-
stahwjeem.

Sabeedriska dshwe.

Redsirdeta nekanniba Sanehmis
schodeen "Jauna Wahrda" 68. numuru,
atradu tani schahdu sijnajumu: "Kurfeme-
neeku sapulze. Peterpili Latw. Behgtu
Apgahb. Zentralkomitejas telpas, peedalo-
tees abeem latw. domneeeem, pirmdeen
notifuschi sapulze, kura spreesis par to, ka
jafahauz kurfemneeku sapulze. Nolemts
schahdu sapulzi safaukt 2.—3. nedetu laika
Terbata Schaj sapulze japeedaldas: Kurfemes
pagasteem ar diweem delegateem—weenu
faimneeku, otu—besfemneeku; beedribam ar
weenu delegatu, pilsehtam ar diweem de-
legateem (weenu strahdneeku, otu—pilso-
ni), kuras eewehl pilsehtas walde waj to-
me; uf latreem 2000 behgkeem pa wee-
nam delegatam, kuras iwehl behgtu sa-
pulzes. Sapulze teel safaukta uf latw.
domneeku iniazitawu, lai iswehletu Kurfes-
mes Pagaidu Padomi."

Sajju un brihnejos: kas ta gan par
par sapulzi waretu buht? Mums Peter-
pili dshwojoscheem latweescheem par tahdu
sapulzi naw bijs ne jausmas. Un teescham
negribas tizet, ka tahda "sapulze" wispah-
rigt notifuschi un ja ari notifuschi, tad ta,
domajams, fastahwejuh no abeem "latw.
bataljonu tehweem" un ziteem latw. "tau-
tas aishildneem". Atklatibai par tahdu
sapulzi itin nelas naw bijs sinams. Sche-
jeeneeschi gan jin to, ka otrdeenas sapulze
schee mufhu "aishildbai" til wifai leeliski
igahds jauri ar faweeem nobomeem un
man robas schaubas, waj til ta pirmdee-
nas sapulze naw notifuschi pehz otrdeenas
sapulzes. No mufhu tautas "politiskajem
wadoneem" to broschu ween
war sagaidit un ka lai jitati
istkaidro tahdu notifuscho sapul-
zi?

War tautas nahlotni un
latklahjibu eedroschinas spreesi sawjma da-
schadu kategoriju zilweztai, kuri nelad tau-
tai tumu nowstahwejuschi kureem tauta bi-
juschi pat tagadeja breesmiga kara laika
tilai slawzama goms un pekns preelsh-
mets. Un schee "latw. behgtu apgahda-
schanas zentralee lungi" esot nolehmuhschi
safaukt 2—3 nedetu laika sapulzi Terbata
un isstrahdajuschu pat fshu peedalkschanas
sahrtibu, ka jau augschd redjams. Reiffa-
kams reebjums pahraem latru par scho
"lungu" rihloschanos uf tautas rehziina.
No nofihme tahda "kurfemneeku sapulze",
tas klaidri saprotams. Waj uf sapulzi
wares kurfemneeki, ihstee kurfemneeki suh-
tit sawus preelshstahwjus, ja sapulze notiktu
awfihmeta laika (pehz 2—3 nedetam no
pirmdeenas, 20. martd)? Ku protams, ka
ne, jo par wifam Kreewijas malam istai-
ftee kurfemneeki ari tad newaretr eerastes,
ja dotu igatu laiku un plashi jo plashi
par sapulzi eepreelsh kludinat u wifos lair-
rahtos. Tagad turpretim wifas teel darits
gandrih klusiba un ar steigu. Pilnigi sa-
protams, ka tahda sapulze kurfemneekus
tad ari representes tilai Zentralas Behgtu
Apgahdajachanas filiali agenti un mufhu
"domneeku" rolas puifchi. Tad wehl Kur-
femes pagasteem japeedalotees ar diweem
delegateem.—weenu faimneeku otu bes-
femneeku. Til fmeekligas leetas war sagaidit
tilai no iniazitoreem—domneeeem? Kur gan
ir tagad Kurfemes pagasti, kur ir tee?
Katrām ir sinams, ka Kurfemes pagasti
newar suhtit sawus delegatus ne uf lahdu
sapulzi, ka uf tahdu war eerastes atse-
wischti "pelelee hroni" un, warbuht, pehz
tahdam pat eejas biketem, ka 21. martā
Peterpils latweeichu sapulze. War eera-
ftees, pehz Wibilemes warauga, ari dafchi
pagasta wezalee un ralfiweichi, bet waj tee
wares representet sinamus pagastus? Un
ja tas ta notiktu, tad jau eepreelsh si-
nams lahda taurē schee "tautas laadari"
puhtis. Warbuht, ka "domneeks Goldma-
nis. aif pateizibas ka to eejels par Kur-
femes gubernatoru, atmetis ari faweeem
rolas puifschem pa druzjmai, bet strahd-
neeku schkira, ta tautas dafa, kura izih-
nija kopā ar demokratisjas intelligenzi
leelo brihwibas zihau, kurai ihstas teefbas
foreest par tautas nahlotni, tahda gadi-
juma paliks eefahaus. Mums uf wis-

stingrato japroteste pret schahdu lungu rih-
zibu un jagahda lai pee nahlamas Pagaidu
Padomes noteizoscho wahrdu teiktu strahd-
neeku schkira. Wehl mums leeku reiji flani
jauhsauz "bataljona tehweem"—rolas
noscht Brihwā tauta pate weidos sawu nah-
lotni un labklahjibu.

**Profesionalo faweenibu likum-
projekts.** Tirdsneezibas un ruhpneezibas
ministrijas darba nodata isstrahdajusch
profesionalo faweenibu likumprojektu. Pehz
schi likumprojekta wif libdi schim isstrah-
datee likumi, pawehles, zirkulari u. t. t.
atteeziba uf profesionalajam faweenibam
faude sawu likumigo spehlu. Wifem
Kreewijas pilsoneem, peederigeem pee wee-
nas un tas dafschas profesijas, ir teefbas
dibinat profesionalas faweenibas sawas
profesijas intereschu aistahweschana. Pro-
fesionalas faweenibas, beedribas un fede-
rozijas war aistahwet sawas teefbas ar
wifem no likuma peelaishameem lihdsle-
keem: war dibinat nodatas, apweenotees
faweenibas un federazijas, ka Kreewijas
ta ari starptautiskās. Beedribu registre-
schanu isdara weetejas paschwaldbibas ee-
stahdes. Wiskreewijas beedribu registre-
schana janoteel pee tirdsneezibas un ruh-
pneezibas ministrijas darba nodatas. Pro-
fesionalas beedribas statutos wajog uf-
srahdit: mehrti, nosaulumu, darbības
rajonu, waldes adrefi, beedru peenemschana
un islehgischanas noteikumus, beedru
peenahkumi un teefbas, beedru sapulzes
safahschanas laiku un lahtribu, statutu
grofischanas un beedribas lehgischanas,
to ari likwideschanas noteikumus. Profesio-
naldas beedribas neatbild par saudejumeem
streika gabijuma.

**Satawoschans uf satwerfmes
sapulzi.** Strahdneeku un Saldatu Depu-
tatu Padome nobidinajusch komishju preelsh
satwerfmes sapulzes likumprojekta isstrah-
dashanas. Komishja eeeet, isnemot Strahd-
neeku un Saldatu Deputatu Padomes
lozsktus, wehl dafchi no Str. un Sald.
Dep. Padomes usafzinati zilweki. 27. martā
tila notureta pirma sehbe. Wifā atfina, ka
Satwerfmes sapulzes rolas wajog konzer-
tretees dibinaschanas, likumdoschanas, is-
pildu un teel-etu wara. Neastanas
isfauza tilai debates par jautajumu waj
buhtu wajadfigs ufstaitit likuma teksta
galwenos satwerfmes sapulzes ufdewumus,
ka peem., agrarā jautajuma atrifnaschana
un sozialo likumu isstrahdashana.

Wairums isteizas par mineto punktu
ufstaitischanu. Wispahrejas wehleschamu
teefbas, neifshedsot ari seeweetes, tita
weenbalshgi peenemtas.

Leelus strihbus isfauza jautajums,
pehz lahbas sistemas janoteel wehlescha-
nam, pehz proporzionalas waj peeturotees
pee wairakuma prinzipa, pehz saraksteem
waj pehz apgabaleem. Schis jautajums
atlikts lihdi nahlamai sehdei.

Nolehma usafzinat dafchus zilwelus
no frontes, lai noskaidrotu jautajumu ka
iswest wehleschanas uf frontes. Safaukt
satwerfmes sapulzi nolehma tchetri meh-
neschi pehz atteeziga likumprojekta isdo-
schanas.

**Peterpils Strahdneeku un Sal-
datu Padomei** eerahjis seodojums no
Witebstas latweeichu strahdneeku un sal-
datu sapulzes preelsh brihwibas zihads
krituscho gimenu un politiskeem atwabi-
nateem. Kw. № 1461. A—sch.

Witebstas. Jauna, brihwā dshwe
fauz mufhs uf jaunu, leeku darbu. Ari
mehs, Witebstas isklaidete strahdneeki,
apweenojamees un atjanojams sawu we-
zo un uftizamo zihras wadoni—sozial-
demokratisko organizaziju. Daudzi wezi
beedri nesin, kur peeteiltees. Telpu truh-
kuma deht to newarejam darit sinamu.
Tagad pagaidam war peeteiltees ralfitiski
Wofiales eela, Schmedia weikalā, preelsh
Witebstas Latw. Soz. Dem. Org. Kom.",
ufdodot sawu adrefi.

Beedrus war peeteilt lahds no we-
zeem beedreem. Peeteel ari ar lahbas biju-
schas atodnezijas, kulturelas waj igliht-
ibas beedribas beedru lartes usrahdashanu.
A—sch.

Orla. Orlas pilsehtas dome eeweh-
letas 4 f e e w e e t e s, ka pilnteezigi
lozskti.

Rafons. Strahdneeku un Saldatu
Dep. Padome nolehmuh eewest 8 stundu
darba deenu, peelaishot, statutes pehz
apstahkeem, ari wiskstundu darbu.

Ahrsemes.

Parese. No Parises sijn, ka Pa-
gaidwaldiba likuf preelshā Parises suht-
neeziba bibinat komiteju, kura lai stahbos
fataros ar wifem Parise dshwojoscheem
emigranteem, lai atweeglotu wineem at-
greeschanos uf Kreewijū. Ze zeribas, ka
maijs dafa no wineem tiks nosuhitita uf
Archangelsku.

Wahzija. Wofische Zeitung", at-
teeziba uf Kerenka iteiktam domam sala-
ra ar deputata Dawida runu isfaldas: "Ke-
renka iteiktam domam sakara ar deputata
Dawida runu isfaldas: "Kerenkis atfaldas
no separata meera starp Kreewijū un Wah-
ziju un isfala domas, ka meera noslehg-
schana starp karosocham tautam buhschot
daudj weeglala, neta starp monarcheem,
schi afnainā kara eerofnatajeem. Ta ka
Kerenkis runda par wairakeem monarcheem,
tad mums leelas ka minsch apwaino ar
Serbijas, Melntalnes, Rumentijas un Ja-
panas monarchus. Mehš atrodam par ne-
pezeeschamu atgahdinat, ka ne faweenoto-
walstu monarchi, bet gan Franzijas re-
publika bij ta, kas wisnihzinoschaki atbil-
deja uf zentralo walstu meera preelsh-
likumu.

Weidsot, Amerikas eemaischans ka-
ra mums peerahda, zil waj republicanisko
eefahra war garantet walstij, ka wina ne-
tiks eeranta kapitalistisko walstju afnainā
kara. Kerenkim, ka teelsetu ministrim,
buhtu laiks famellet tos dokumentus, kuri
noskaidrotu atteezibas starp krewu jaru
un frantschu un anglu waldbibam preelsh
kara. Tad wifsch ari fapraftu, kas bij
wainigs pee schi kara eefahschanas un
lahdu lomu ir spehlejuschi fabeedrotee."

Fronte. "Правда" fanehmuf no
frontes feloschu apweikumu:

"Mehs, 435. Zamburgas kahjneeku
pulla, pirmas loshmeteju komandas sal-
datu grupa suhtam jums no eerakumeem
apweikumu. Tizeet, ka mehš esam gatawi
kara laika aistahwet Kreewijas brihwibu.
Sineet, ka saldati ees rolu rola ar jums
lihdi galigai revoluzijas uswarai. Bai we-
za reschima tumschee spehli jin, ka armija
ir jufhu puse."

Lai dshwo demokratiska republika!
Lai dshwo brihwā krewu tauta!"

Kara finas.

Neetumu fronte. Wulla-Portlas
rajonā nakti uf 28. martu wahju karafshels
isfita no sawam weetam krewu fargpulkus
un gandrih eenehma preelshchads posi-
zijas, bet tita atfisti uo krewu ar-
tilerijas.

Rumenijas fronte. Apfchandischa-
nās uf iluhloschana.

Kaulasa fronte. Rajata rajonā
(uf beenwideem no Ushuna) noteel no-
peenas kaujas. Zittas frontes datas ap-
schandischanas un iluhloschana.

Zidotaju operazijas. Galazas ra-
jonā frantschu libotaji nogahjuschi wahju
aeroplanu, kurfch notritis Galazā.

**K. S. D. Str. P. Peterpils organizazijas
Latweeichu rajons.**

**Weisbruta drulatawā,
Троцкии прощ. № 5,
wajadfigi sawa aroda protejs-ja
peelizejs-ja**
pee labas atalgoschanas un pastahwiga
darba.

**Fot. eestabde
„RENE SANSE“**
Чернышов пер. 28, у пяти угл.,
greesch latweeichu strahdneeku usmantbu uf to,
ka sche pastahwigi fotografejas
latweeichi.
Fotografija atwehra no 10 rihā lihdi €
wafara — ari swebdeenas.
Chrti! Ijdewigi! Labi!
Uf wehleschanos isbrauz ari uf mahjam.
Telefons 131—04